

לְשׂוֹנוֹ הַדְרִישׁוֹ וּבִאֵת שְׁמוֹ:

רש"י יהושוע יח:א

(א) וישכינו שם את אהל מועד - שעשו במדבר, ולא היה שם תקרה, אלא בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן, כך שנינו בשחיטת קדשים (זבחים נד ב). והארץ נכבשה לפניהם - משנקבע המשכן, היתה הארץ נוחה ליכבש לפניהם:

יהושוע יט

אֵלֶּה הַנְּחֻלֹת אֲשֶׁר נָחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וְרֵאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל בְּשִׁלְחַת לַפְּנֵי יְהוָה פְּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְלוּ מִחֲלֹק אֶת הָאָרֶץ

שמואל א, א - עולים לשילה

(ב) ולו שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשְּׁנִיַת פְּנִינָה וַיְהִי לַפְּנִינָה יָלְדִים וְלַחַנָּה אֵין יָלְדִים:

(ג) וְעַלֵּה הָאִישׁ הַהוּא מַעִירוֹ מִיָּמִים מִיָּמָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וְלִזְבֹּחַ לַיהוָה צְבָאוֹת בְּשִׁלְחַת וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי עָלִי חֲפְנִי וּפְנִיחַס כְּהֻנִּים לַיהוָה: (ד) וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וְנָתַן לַפְּנִינָה אֶשְׁתּוֹ וְלִכָּל בְּנֵיהָ וּבְנוֹתֶיהָ מִנּוֹת:

(ט) וַתִּקַּם חַנָּה אַחֲרַי אֶקְלָה בְּשִׁלְחַת וְאַחֲרַי שׁוֹתָה וְעָלִי הַכֹּהֵן יָשָׁב עַל הַכִּסֵּא עַל מִזְבְּחוֹת הַיִּכָּל יְהוָה:

(י) וְהִיא מָרַת נֶפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל יְהוָה וּבָכָה וַתִּבְקֶה:

חנה מביאה את שמואל לשרת בשילה

(כד) וַתַּעֲלֶהּוּ עִמָּה כַּאֲשֶׁר גָּמְלָתוּ בְּפָרִים שְׁלֶשָׁה וְאַיִפָּה אַחַת קָמַח וְנֶגְלָל וְיָן וַתְּבִאֶהוּ בֵּית יְהוָה שְׁלוֹ וַתַּנְעֵר נְעָר:

(כה) וַיִּשְׁחָטוּ אֶת הַפָּר וַיָּבִיאוּ אֶת הַנְּעָר אֶל עָלִי:

(כו) וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי חַי נֶפְשֶׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצְבֶּתָ עִמָּכָה בְּזֶה לְהַתְּפַלֵּל אֶל יְהוָה:

(כז) אֶל הַנְּעָר הַזֶּה הִתְּפַלַּתִּי וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת שְׂאֵלְתִי אֲשֶׁר שְׂאֵלְתִי מֵעַמּוֹ:

(כח) וְגַם אֲנֹכִי הִשְׁאֵלְתֶהוּ לַיהוָה כֹּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׂאוֹל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שֵׁם לַיהוָה:

פרק ג

וַיִּסַּף יְהוָה לְחַרְאֵה בְּשִׁלְחַת בִּי נִגְלָה יְהוָה אֶל שְׁמוּאֵל בְּשִׁלְחַת בְּדַבַּר יְהוָה

פרק ד - לוקחים את הארון משילה ומביאים את הארון למלחמה

וַיָּבֵא הָעָם אֶל הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זָקְנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה נִגְפַנּוּ יְהוָה הַיּוֹם לַפְּנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֶלֵינוּ מִשִּׁלְחַת אֶת אַרְוֹן בְּרִית יְהוָה וַיָּבֵא בְּקֶרְבָּנוּ וַיִּשְׁעֲנוּ מִפֶּה אֲבִיבֵינוּ....

וַיִּדְעוּ בִּי אַרְוֹן יְהוָה בָּא אֶל הַמַּחֲנֶה: וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים אֶל הַמַּחֲנֶה: אוֹי לָנוּ מִי יִצְּלֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאֲדִיָּרִים הָאֵלֶּה... וַיְהִי כִּי הָיָה לָבוֹ תָּרַד עַל אַרְוֹן הָאֱלֹהִים... וַיְהִי כִּי הִזְכִּירוּ אֶת אַרְוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אַחֲרֵיכֵן בַּעַד יַד הַשַּׁעַר... וַתֹּאמֶר גְּלָה כְבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל כִּי נִלְקַח אַרְוֹן הָאֱלֹהִים:

שמואל ב' - 1

(ג) וַיִּקְרְבוּ אֶת אַרְוֹן הָאֱלֹהִים אֶל עֲגֻלַת הַדָּשָׁה וַיִּשְׁאַהּוּ מִבֵּית אַבְיָנָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה וַעֲזָא וְאַחִיו בְּנֵי אַבְיָנָדָב נִהְגִּים אֶת הָעֲגֻלָּה הַדָּשָׁה:

(ה) וְדוֹד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים לַפְּנֵי יְהוָה כָּלֵל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכַלְרוֹת וּבְנִבְלִים וּבְתַפִּים וּבְמִנְעֻנְעִים וּבְצִלְצָלִים:

(ו) וַיָּבֵאוּ עַד גְּרוֹן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה אֶל אַרְוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

(ז) וַיַּחַר אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכְהוּ שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל הַשָּׁל וַיָּמַת שֵׁם עִם אַרְוֹן הָאֱלֹהִים:

(ט) וַיִּרְא דָּוִד אֶת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אַרְוֹן יְהוָה:

(י) וְלֹא אָבָה דָּוִד לְהִסְרִי אֵלָיו אֶת אַרְוֹן יְהוָה עַל עִיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בֵּית עֵבֶד אָדוֹם חַגְתִּי:

מלכים א' - 1ב

(כח) וַיַּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב לָכֶם מַעֲלוֹת רִוּשְׁלַם הַנָּזַח אֶלְהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תַּעֲלִידוּ מֵאֲרָץ מִצְרָיִם:

(כט) וַיִּשָּׂם אֶת הָאֶחָד בְּבֵית אֵל וְאֶת הָאֶחָד וַתֵּן בְּדוֹן

שמקריבין אע"פ שאין בית - וקדושת הבית קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא:

מגילה ט: - י.

אין בין שילה לירושלים אלא שבשילה אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה ובירושלים לפניו מן החומה וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין

יש אחריה היתר וקדושת ירושלים אין אחריה היתר: גמרא: אמר רבי יצחק שמעתי שמקריבין בבית חונוי בזמן הזה קסבר בית חונוי לאו בית עבודה זרה היא וקא סבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא דכתיב "כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה" מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלים... קדושת שילה יש אחריה היתר, קדושת ירושלים אין אחריה היתר, ועוד תנן משבאו לירושלים נאסרו תבמות ולא היה להם עוד היתר והיא היתה לנחלה

רמב"ם - הלכות בית הבחירה פרק יט:טו-טז

... שהקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא:

(טז) ולמה אני אומר במקדש וירושלים קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא ובקדושת שאר א"י לענין שביעית ומעשרות וכיוצא בהן לא קדשה לעתיד לבוא לפי שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה והרי הוא אומר והשמותי את מקדשיכם ואמרו חכמים אע"פ ששמומין בקדושתן הן עומדים.

במדבר רבה יג:

"ביום הראשון" אמר ר' שמואל בר אבא מהו ביום הראשון? מן היום הראשון שברא הקב"ה את העולם נתאה לזר עם בריותיו בתחתונים ראה היאך כתיב בבריית יום ראשון (בראשית א) ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד יום ראשון אינו אומר אלא יום אחד וכשם שאמר יום אחד יאמר יום שנים יום שלשה אלא למה אמר יום אחד? שעד שהקב"ה היה יחידי בעולמו נתאה לזר עם בריותיו בתחתונים לא עשה כן אלא כיון שהוקם המשכן והשרה בו הקב"ה שכנתו וכו' הנשיאים להקריב אמר הקב"ה יכתב שכיום זה נברא העולם

נפש החיים שער ב פרק י'

כנה הכתוב כלל ישראל בשם ירושלים, כי היא היתה כנסית כלל ישראל בעלותם ליראות פני הארון ה' ברגל, ושם קבלו כלל ישראל שפע תורה קדושה ויראה, כל אחד לפי שרש אחיות נשמתו מנסות ישראל. ולזה נקראת ירושלים של מעלה.

יומא טו:

אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד שנאמר ויבא המלך דוד וישב לפני ה'

רבינו בחיי בראשית כח: יג

ועל כן עשה מן העגלים שנים כי מה שעשו ישראל אחד היו מבקשים מנהיג במדבר ודי להם במנהיג ישראל אחד. אבל ירבעם עשה שנים לכוונה זו, אחד כנגד הגדולה כדי למשוך ממנו ולהפסיק כחו מן הקו האמצעי שהוא מכות ירושלים, והשני כנגד מדת הגבורה כי רצה שיתגבר הוא במלכות ושימשיך המלכות אליו בכח מדת הגבורה שהיא מדתו של מלך, ומה שהעמיד חוץ לירושלים כוון בזה לעקור המלכות מבית דוד מפני שירושלים נקראת עיר צדק ושם כח מלכות בית דוד שהוא מדת הצדק והוא היה כחו ומדתו של דוד שנאמר (ישעיה לב) הן לצדק ימלך מלך, גם בהמ"ק מכוון כנגד כסא הכבוד, והוא רצה לבטל כח מלכות וכסאות המשפט שלו שהם כסא הדין וכסא הרחמים, ולכך העמיק מחשבה לצאת ממקום בית המקדש ומעיר ירושלים, וכמו שדרשו רז"ל וירבעם יצא מירושלים (מ"א יא) מפתקה של ירושלים והן החמש התחתונות שהם כחות ירושלים שהוציא עצמו מרשותן, והגביה מחשבתו ופנה למעלה אל הגדולה והגבורה לעשות שני עגלים כנגדם, ועקר המלכות העליונה ממקום יניקתו למעלה כדי לבטל ולעקור המלכות מבית דוד למטה. והנה זה תטא ע"ז כי קצץ בנטיעות והפריד המיוחד, ומה קראוהו חכמי האמת איש משחית ונתנו לו לחבר גזול אביו ואמו כי כן הוא גזול מן התפארת והכבוד הכח של מעלה, ומכאן יתבאר כי קצוצו היה בין חמש לחמש. וזה שאמר (מלכים א יב) רב לכם מעלות ירושלים הנה אלהיך ישראל אשר העלך וגו', יאמר מה אתם מצטרפים לכות ירושלים, הנה אלהיך הגדולה והגבורה שמהם בא השפע להם. והנה ירבעם עבר בזה על (שמות כ) לא תעשון אתי וגו'....

והיה ירבעם מטעה את ישראל בזה ואומר להם שאין כונתו לע"ז כלל אבל בשתוף שתי המדות לתועלת ישראל, והיה מראה להם פנים שאין כונתו לבטל ישראל מעליית הרגל אלא מפחד שלא ירגוהו, שכיון שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד אם יעלו ישראל לרגל והיו הכל רואים לירבעם עומד ולחבטם יושב או יתרגו לירבעם כי לא יחשבוהו למלך. והוא שכתוב (שם) ויאמר ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד אם יעלה העם הנה לעשות זבחים בבית ה' בירושלים ושב לב העם הנה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגוני ושב אל רחבעם מלך יהודה. וכתיב ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר להם רב לכם וגו'.

דברי הימים יג

ויאמר דויד לכל קהל ישראל אם עליכם טוב ומו יתנה אלהינו ונרצה נשלחה על אחינו הנשואים בכל ארצות ישראל ועמקם הפתחים והלויים בערי מן שיהיה ויסקצו אלינו: ונסבה את ארון אלהינו אלינו כי לא דרשנוהו בימי שאול

רשי דברי הימים יג

נפרצה נשלחת - נפרצה אותה גדר שהיתה גדורה עד עתה שלא דרש שום אדם לאלהים ונשלחה על אחינו הנשואים משום כבוד הארון

דברי הימים טו: יג

ויאמר להם אתם ראשי האבות ללויים התקדשו אתם ונחמיקם ונחלייתם את ארון יהוה אלהי ישראל אל הכינתי לו: כי למקראשונה לא אתם פרו יהוה אלהינו בנו כי לא דרשנוהו כמשפט

דברי הימים א' כב: יט

עשה תנו לבבכם ונפשכם לדווש ליהוה אלהיכם וקומו ובנו את מקדש יהוה האלהים להביא את ארון ברית יהוה וכלי קדש האלהים לבית הנבנה לשם יהוה

ישעיהו ח

ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצו כגוי אשר צדקה עשה ומשפט אלהיו לא עזב ישאלוני משפטי צדק קרבת אלהים יחפצו

דברים יב

לא תעשון כן ליהוה אלהיכם:

- (ה) כי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שלם לשבטו תדרשו ובאת שמה:
- (ו) והבאתם שמה ללתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומות ידכם ונדבתיכם ונדבתיכם ובכרת בקרבם וצאנכם:
- (ז) ואכלתם שם לפני יהוה אלהיכם ושמחתם בכל משלוח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכך יהוה אלהיך:
- (ח) לא תעשון ככל אשר אנונו עשים פה היום איש כל הישר בעיניו:
- (ט) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל המנוחה אשר יהוה אלהיך נתן לך:

רשי - לא תעשון כן - להקטיר לשמים בכל מקום כי אם במקום אשר יבחר. ד"א ונתצתם את מזבחותם ואבדתם את שמם לא תעשון כן. אזורה למוחק את השם ולנותן אבן מן המזבח או מן העזרה אמר רבי ישמעאל וכי תעלה על דעתך שישאל נתצין את המזבחות אלא שלא תעשו כמעשיהם ויגרמו עונותיכם למקדש אבותיכם שיחרב:

סוטה לה.

ויחר לדוד על אשר פרץ ה' פרץ בעווא ... דרש רבא מפני מה נענש דוד מפני שקרא לדברי תורה זמירות שנאמר זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי אמר לו הקדוש ברוך הוא ד"ת שכתוב בהן התעייף עיניך בו ואיננו אתה קורא אותן זמירות? הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין, אותו דכתיב ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש וכו'

במדבר ז: ח-ט

(ז) ואת ארבע העזלות ואת שמונת הבקרים נתן לבני מררי כפי עבודתם ביד איתמר בן אהרן הכהן: (ט) ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו

שמואל ב פרק ז

(יב) כי ימלאו ימיהם ושכבת את אבותיהם ונקימתי את זרעך אחריו אשר יצא ממעיך והכילתי את ממלכתו:

(יג) הוא יבנה בית לשמי וכננתי את פסא ממלכתו עד עולם:

(יד) אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבן אשר בהענותו והכחתיי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם

דברי הימים א: כח

(ו) ויאמר לי שלמה בנך הוא יבנה ביתי ויבנותי כי בתרתי בו לי לבן ואני אהיה לו לאב

שבת ל.

כשבנה שלמה את בית המקדש ביקש להכניס ארון לבית קדשי הקדשים דבוק שערים זה בזה אמר שלמה עשרים וארבעה רגנות ולא נענה פתח ואמר שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה למיבלעיה אמרו מי הוא זה מלך הכבוד אמר להו ה' עזוז וגבור חזר ואמר שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משוחך וזרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון

רשי"שבת ל.

דבוקו שערים - של בית קדשי הקדשים:

עשרים וארבע רגנות - רנה תפילה תחינה כתובים בתפילת שלמה עד עשרים וארבע, ויש אומרים עשרים וארבע ברכות דתענית, ולא נהירא:

רהטו שערים בתריה למבלעיה - סבדי דעל עצמו אמר מלך הכבוד, אמרו לו שערים מי הוא זה מלך הכבוד, אמר איהו ה' עזוז וגבור (תהלים כד):

דברים טו

(ב) וְזָבַחְתָּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ יָאן וּבָקַר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשַׁבֵּן שְׁמוֹ שָׁם:

(ג) לא תאכל עליו זומין שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עזי כי בזופוזן יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום יצאתך מארץ מצרים כל ימי חייך:

(ד) ולא יראה לך שאר בכל זבלך שבעת ימים ולא ילך מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר:

(ה) לא תוכל לזבח את הפסח באחוז שלריך אשר יהיה אלהיך נתן לך:

(ו) כי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשבן שמו שם תזבח את הפסח בערב כבוא העמש מועד יצאתך ממצרים:

(ז) ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהלך:

(ח) ששית ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת ליהוה אלהיך לא תעשה מלאכה:

(ט) שבעה שבעת הספור לך מהחל זרמש בקמה תחל לספור שבעה שבעות:

(י) ועשית זוג שבעות ליהוה אלהיך מסת גזבת ירך אשר נתן כאשר יברכה יהוה אלהיך:

(יא) ושלמות לפני יהוה אלהיך אתה ובנך ובתך ולבךך ואמתך והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשבן שמו שם:

(יב) וזכרת כי עבד היית במצרים ושלמת ולשית את הזקנים האלה:

(יג) זוג הסבת תעשה לך שבעת ימים באספך מזונך ומקרבך:

(יד) ושלמות מזונך אתה ובנך ובתך ולבךך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:

(טו) שבעת ימים תזוג ליהוה אלהיך במקום אשר יבחר יהוה כי יברכה יהוה אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה יריך והיית אך שלמו:

(טז) שולש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר ביום המצות וביום השבעות וביום הסבות ולא יראה את פני יהוה ריקם: (יז) איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך אשר נתן לך:

נפש החיים שער א פרק ח

למה הוצרכו להעמיד ב' הכרובים מצדדין, הלא בכרוב באחד שרמו עליו יתברך שמו, היו צריכים להעמידו ישר ממש?

אמנם הענין כמו שכתבנו, שהתחברותו יתברך כביכול לבעולמות והכחות כלם... וכן כל סדרי הנהגתו יתברך אתנו, הוא כפי שיעור בתנועה וההתעוררות המגיע אליהם ממעשינו למטה, וכפי זה השעור משתלשל ומשך גם אליו למטה פנים שוחקות ומסברות. לכן גם הכרוב שרמו עליו יתברך שמו, היו גם כן צריכים להעמידו מצדד מעט, כפי שיעור הצדוד של הכרוב שרמו עליו, מזה הטעם.